מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להבין שכל שאלה היא טקסט קצר שיש לקרוא ולפרק בעיון לפני מענה
- לתרגל ולהפנים את חמשת השלבים לפירוק שאלה ומענה מלא עליה
- לזהות את שלושת ממדי השאלה ולהתאים את אופי התשובה לכל ממד
- להרחיב שליטה במילות שאלה מרכזיות וביישומן בכתיבת תשובות מדויקות

גרסת חנ"מ – פחות פריטים, עד 3 אפשרויות בחירה, בנק מילים, גופן מוגדל ושורות כתיבה רחבות. מומלץ להקריא את ההוראות בקול ולעבוד חלק אחר חלק, בלי הגבלת זמן.

חלק א' – פרק 1 • השאלה כטקסט: מבוא – מזהים את הרעיון הבסיסי

1. נכון – כך מוגדרת השאלה בשיטת חמשת השלבים
2. לא נכון – קריאה חלקית עלולה לגרום לפספס פרט או חלק מהמשימה

חלק ב' – פרק 1 • השאלה כטקסט: מבוא – מזהים את המרכיבים

1. ג – איור מלווה
2. ב – מספר החלקים הנדרשים בתשובה

חלק ג' – פרק 1 • השאלה כטקסט: מבוא – מתאימים ומשלימים

1. ד (על מה השאלה עוסקת)
2. א (פרט שכבר נמסר בתוך השאלה עצמה)
3. ב (הפעולה שיש לבצע כדי לענות)
4. ג (מילה כמו מדוע, הסבירו, השוו)

חלק ד' – פרק 1 • השאלה כטקסט: מבוא – משלימים ומיישמים

1. נמקו
2. שאלה

חלק ה' – פרק 2 • חמשת השלבים לפירוק שאלה – זיהוי השיטה

1. לא נכון – יש לקרוא את השאלה לאט, ואפילו פעמיים, לפני שעונים.
2. נכון – לפעמים חצי מהתשובה כבר כתובה בשאלה, למשל מספר הפסקה.
3. נכון – מספר בשאלה שווה למספר חלקי התשובה הנדרשים.

חלק ו' – פרק 2 • חמשת השלבים לפירוק שאלה – התאמת שלב לתפקידו

1. ג (קריאה לאטית, ואפילו פעמיים, לפני שמתחילים לענות)
2. א (בדיקה אם השאלה כבר מרמזת על מיקום המידע בטקסט)
3. ב (הקפת מילים כמו 'הסבירו', 'השוו', 'בפסקה 2')

חלק ז' – פרק 2 • חמשת השלבים לפירוק שאלה – יישום וניתוח

1. מילות השאלה: 'הסבירו', 'לדעתכם', 'הביאו דוגמה'. השאלה שייכת לממד פרשנות והיסק (ויש בה גם רכיב הערכה), כי נדרש הסבר אישי מבוסס על הטקסט.

חלק ח' – פרק 3 • שלושת הממדים: איתור, פרשנות והערכה – היכרות עם הממדים

1. א – איתור מידע
2. ב – פרשנות והיסק

חלק ט׳ – פרק 3 • שלושת הממדים: איתור, פרשנות והערכה – זיהוי הממד בשאלות לדוגמה

- 1. לא נכון – זו שאלת הערכה וביקורת, כי מבקשים עמדה אישית מנומקת
- 2. לא נכון – בממד הזה מחפשים בראש, מביעים עמדה ומנמקים אותה

חלק י׳ – פרק 3 • שלושת הממדים: איתור, פרשנות והערכה – התאמת שאלות לממד

- 1 – ג (איתור מידע)
- 2 – ד (איתור מידע)
- 3 – ב (פרשנות והיסק)
- 4 – א (הערכה וביקורת)

חלק י״א – פרק 3 • שלושת הממדים: איתור, פרשנות והערכה – השלמת משפטים

חלק י״ב – פרק 4 • מילון מילות שאלה – היכרות עם מילות השאלה

- 1. ב – הסבר עם המילה ׳כי׳
- 2. ג – גם דמיון וגם הבדל
- 3. ב – פרשנות והיסק

חלק י״ג – פרק 4 • מילון מילות שאלה – השלמת משפטים על מבנה התשובה

- 1. הסבר
- 2. הבדל

חלק י״ד – פרק 4 • מילון מילות שאלה – ניתוח וכתיבה עצמאית

- 1. כי ׳נמקו׳ מבקש סיבה, והמילה ׳כי׳ מחברת בין הטענה לבין ההסבר שלה.

חלק ט״ו – פרק 5 • תרגול לפי טקסטים מסוגות שונות – מכירים את הסוגות

- 1 – ב (מזמינה את הקהל להשתתף באירוע ונותנת פרטים מעשיים כמו תאריך ומקום)
- 2 – א (מספרת על אירוע אמיתי שהתרחש ועונה על מי, מה, איפה ומתי)
- 3 – ד (מסביר תופעה כללית ומביא נתונים והסברים התומכים בה)
- 4 – ג (כתיבה אישית המתארת חוויה או תהליך מנקודת מבטו של הכותב)

חלק ט״ז – פרק 5 • תרגול לפי טקסטים מסוגות שונות – זיהוי הממד בשאלות אמיתיות

- 1. א – איתור מידע
- 2. ב – פרשנות והיסק

חלק י״ז – פרק 5 • תרגול לפי טקסטים מסוגות שונות – כתיבת שאלות לפי ממד וסוגה

- 1. שאלה הבודקת פרט מפורש בטקסט, למשל כמה שעות שינה מומלצות לבני נוער

חלק י״ח – פרק 6 • חזרה מסכמת וכרטיס יציאה – זיהוי בסיסי

- 1. נכון – זה השלב הראשון שמטרתו הבנה מלאה של השאלה לפני כל ניסיון לענות.
- 2. לא נכון – מספר בשאלה מצביע בדרך כלל על מספר החלקים שצריך לכלול בתשובה.
- 3. נכון – שלב 5 כולל חזרה לסימונים משלב 3 ובדיקה שכל חלק נענה.

חלק י״ט – פרק 6 • חזרה מסכמת וכרטיס יציאה – זיהוי הממד

- 1. א – איתור מידע

חלק כ׳ – פרק 6 • חזרה מסכמת וכרטיס יציאה – התאמת ניסוח לממד

- 1 – ב (איתור מידע)
- 2 – ד (פרשנות והיסק)
- 3 – א (הערכה וביקורת)
- 4 – ג (איתור מידע)

כרטיס יציאה – מה לחפש

- תשובה טובה מזכירה את כל חמשת השלבים בסדר הנכון ומסבירה בקצרה כל שלב
- זיהוי נכון מבוסס על מילת השאלה ועל סוג הפעולה הנדרשת - מציאה, הסקה או חוות דעת מנומקת
- בדיקה עצמית מול מספר החלקים שהשאלה דרשה והאם כל חלק נענה במשפט שלם

טיפים להפעלה:

- מומלץ לחלק את החוברת לכמה שיעורים - פרק אחד או שניים בכל שיעור, עם חזרה קצרה בתחילת כל שיעור
- אפשר להשתמש בגרסת חנ"מ עבור תלמידים הזקוקים להתאמות, עם 3 אפשרויות ופתיח משפט במקום שאלה פתוחה
- לתלמידים עולים כדאי להשתמש בגרסת עברית פשוטה עם מילון מונחים נלווה
- מומלץ לסיים כל פרק בכרטיס יציאה כדי לעקוב אחר ההתקדמות ולזהות תלמידים הזקוקים לתרגול נוסף

חוברת תרגול – השאלה כטקסט

? השאלה כטקסט

תיכון · חנ״מ

תוכן החוברת

1. פרק 1 – השאלה כטקסט: מבוא
2. פרק 2 – חמשת השלבים לפירוק שאלה
3. פרק 3 – שלושת הממדים: איתור, פרשנות והערכה
4. פרק 4 – מילון מילות שאלה
5. פרק 5 – תרגול לפי טקסטים מסוגות שונות
6. פרק 6 – חזרה מסכמת וכרטיס יציאה

שם: _____ כיתה: _____

יצרה: רוית ראש בן ישי

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

חוברת זו מלווה אתכם בתרגול שיטתי של פירוק שאלות לפי חמישה שלבים. עברו על הפרקים לפי הסדר, תרגלו כל שלב בעצמכם, ובידקו את עצמכם בעזרת כרטיסי היציאה בסוף כל פרק.

בנק מילים: נמקו | הסבר | הבדל | שאלה

1 חלק א' – פרק 1 • השאלה כטקסט: מבוא – מזהים את הרעיון הבסיסי

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	השאלה היא טקסט קצר שיש בו נושא, מידע והוראה.	☐	☐
2	אפשר לדלג על חלק מהשאלה ולעבור ישר לכתיבת התשובה, כי החשוב הוא רק הסוף.	☐	☐

2 חלק ב' – פרק 1 • השאלה כטקסט: מבוא – מזהים את המרכיבים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה אינו אחד משלושת המרכיבים של השאלה כטקסט?

(א) נושא (ב) מידע (ג) איור מלווה

2. כאשר שאלה מבקשת 'ציינו שלוש סיבות', המספר שבה מלמד בעיקר על...

(א) כמות המילים הנדרשת בתשובה (ב) מספר החלקים הנדרשים בתשובה

(ג) מספר הפסקאות בטקסט

3 חלק ג' – פרק 1 • השאלה כטקסט: מבוא – מתאימים ומשלימים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. נושא	___	**א.** פרט שכבר נמסר בתוך השאלה עצמה
2. מידע	___	**ב.** הפעולה שיש לבצע כדי לענות
3. הוראה	___	**ג.** מילה כמו מדוע, הסבירו, השוו
4. מילת שאלה	___	**ד.** על מה השאלה עוסקת

4 חלק ד' – פרק 1 • השאלה כטקסט: מבוא – משלימים ומיישמים

השלימו את המילה החסרה.

1. המילה "_____" בשאלה מחייבת לכתוב נימוק עם המילה "כי".

2. לפעמים חצי מהתשובה כבר כתוב ב_____ עצמה, למשל ציון מספר פסקה.

5 חלק ה' – פרק 2 • חמשת השלבים לפירוק שאלה – זיהוי השיטה

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	השלב הראשון בשיטה הוא לקרוא את השאלה פעם אחת בלבד ובמהירות.	☐	☐
2	בשלב השני בודקים איזה מידע אפשר להפיק מהשאלה עצמה, עוד לפני החזרה לטקסט.	☐	☐
3	מספר בתוך השאלה, כמו 'ציינו שתי סיבות', מצביע על מספר החלקים הנדרשים בתשובה.	☐	☐

6 חלק ו' – פרק 2 • חמשת השלבים לפירוק שאלה – התאמת שלב לתפקידו

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. שלב 1 – קוראים את השאלה	___	**א.** בדיקה אם השאלה כבר מרמזת על מיקום המידע בטקסט
2. שלב 2 – מה אפשר להפיק מהשאלה	___	**ב.** הקפת מילים כמו 'הסבירו', 'השוו', 'בפסקה 2'
3. שלב 3 – מסמנים מילות שאלה	___	**ג.** קריאה לאטית, ואפילו פעמיים, לפני שמתחילים לענות

7 חלק ז' – פרק 2 • חמשת השלבים לפירוק שאלה – יישום וניתוח

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. קראו: 'הסבירו מדוע, לדעתכם, הכותב פתח את הכתבה בתיאור אישי, והביאו דוגמה מהטקסט התומכת בטענתכם.' סמנו את מילות השאלה וקבעו לאיזה ממד היא שייכת.

8 חלק ח' – פרק 3 • שלושת הממדים: איתור, פרשנות והערכה – היכרות עם הממדים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. שאלה כמו 'מה קרה בפסקה השנייה?' שייכת לממד:

(א) איתור מידע (ב) פרשנות והיסק (ג) הערכה וביקורת

2. שאלה שמבקשת להסביר קשר בין שני אירועים בטקסט שייכת לממד:

(א) איתור מידע (ב) פרשנות והיסק (ג) הערכה וביקורת

9 חלק ט׳ – פרק 3 • שלושת הממדים: איתור, פרשנות והערכה – זיהוי הממד בשאלות לדוגמה

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	שאלת 'לדעתכם, האם ההחלטה הייתה נכונה?' שייכת לממד איתור מידע.	☐	☐
2	בממד הערכה וביקורת מחפשים את התשובה ישירות בטקסט.	☐	☐

10 חלק י׳ – פרק 3 • שלושת הממדים: איתור, פרשנות והערכה – התאמת שאלות לממד

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. ציינו יום, שעות ומקום	___	**א.** הערכה וביקורת
2. כמה ילדים השתתפו בפעילות?	___	**ב.** פרשנות והיסק
3. מדוע לדעתכם בחרה הכותבת בכותרת זו?	___	**ג.** איתור מידע
4. האם אתם מסכימים עם הטענה בטקסט? נמקו	___	**ד.** איתור מידע

11 חלק י״א – פרק 3 • שלושת הממדים: איתור, פרשנות והערכה – השלמת משפטים

השלימו את המילה החסרה.

12 חלק י״ב – פרק 4 • מילון מילות שאלה – היכרות עם מילות השאלה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מילת השאלה ׳נמקו׳ מחייבת שהתשובה תכלול...

(א) רק עובדה אחת מהטקסט (ב) הסבר עם המילה ׳כי׳ (ג) ציטוט מדויק מהטקסט

2. מילת השאלה ׳השוו׳ דורשת מהכותב/ת לציין...

(א) רק מה דומה (ב) רק מה שונה (ג) גם דמיון וגם הבדל

3. השאלה ׳מה גרם לדמות לשנות את דעתה?׳ שייכת בעיקר לממד...

(א) איתור מידע (ב) פרשנות והיסק (ג) הערכה וביקורת

13 חלק י״ג – פרק 4 • מילון מילות שאלה – השלמת משפטים על מבנה התשובה

השלימו את המילה החסרה.

1. מילת השאלה ׳הסבירו׳ דורשת מהכותב/ת לכתוב _____ ולא רק לציין עובדה.

2. המילה ׳השוו׳ מחייבת להתייחס גם לדמיון וגם ל _____ בין שני פריטים.

14 חלק י״ד – פרק 4 • מילון מילות שאלה – ניתוח וכתיבה עצמאית

ענו בקצרה.

1. הסבירו במשפט אחד מדוע מילת השאלה ׳נמקו׳ קובעת שהתשובה חייבת לכלול את המילה ׳כי׳.

15 חלק ט״ו – פרק 5 • תרגול לפי טקסטים מסוגות שונות – מכירים את הסוגות

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. מודעה	___	**א.** מספרת על אירוע אמיתי שהתרחש ועונה על מי, מה, איפה

		ומתי
2. כתבה	___	**ב.** מזמינה את הקהל להשתתף באירוע ונותנת פרטים מעשיים כמו תאריך ומקום
3. מאמר מידע	___	**ג.** כתיבה אישית המתארת חוויה או תהליך מנקודת מבטו של הכותב
4. בלוג	___	**ד.** מסביר תופעה כללית ומביא נתונים והסברים התומכים בה

16 חלק ט"ז – פרק 5 • תרגול לפי טקסטים מסוגות שונות – זיהוי הממד בשאלות אמיתיות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מתי ואיפה יתקיים יום הספורט והנתינה?

(א) איתור מידע (ב) פרשנות והיסק (ג) הערכה וביקורת

2. מדוע לדעתכם הפך דווקא מגרש החול לגינה ירוקה ולא למגרש משחקים?

(א) איתור מידע (ב) פרשנות והיסק (ג) הערכה וביקורת

17 חלק י"ז – פרק 5 • תרגול לפי טקסטים מסוגות שונות – כתיבת שאלות לפי ממד וסוגה

ענו בקצרה.

1. כתבו שאלה בממד איתור מידע על תוכנו של מאמר המידע 'לילה טוב למוח'.

_____

_____

_____

18 חלק י"ח – פרק 6 • חזרה מסכמת וכרטיס יציאה – זיהוי בסיסי

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	השלב הראשון בשיטת חמשת השלבים הוא לקרוא את השאלה עד הסוף, לאט ואפילו פעמיים.	☐	☐
2	מספר הפרטים שמופיעים בשאלה אינו קשור כלל למספר החלקים הנדרשים בתשובה.	☐	☐
3	בשלב האחרון בשיטה בודקים אם עניתי על כל חלקי השאלה.	☐	☐

19 חלק י"ט – פרק 6 • חזרה מסכמת וכרטיס יציאה – זיהוי הממד

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. שאלה המבקשת 'ציינו באיזו שעה מתחיל האירוע' שייכת לממד:

(א) איתור מידע (ב) פרשנות והיסק (ג) הערכה וביקורת

20 חלק כ' – פרק 6 • חזרה מסכמת וכרטיס יציאה – התאמת ניסוח לממד

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. ציטטו מהטקסט את המשפט המתאים	___	**א.** הערכה וביקורת
2. מה ניתן להסיק מהתנהגות הדמות	___	**ב.** איתור מידע
3. האם לדעתכם הפתרון שהוצע הוגן	___	**ג.** איתור מידע
4. באיזו פסקה מופיע המידע המבוקש	___	**ד.** פרשנות והיסק

כרטיס יציאה

האם אני יודע/ת להסביר במילים שלי מהם חמשת השלבים לפירוק שאלה?

האם אני מצליח/ה לזהות לאיזה ממד שייכת שאלה נתונה - איתור, פרשנות או הערכה?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀